

KONKURS HISTORYCZNY DLA UCZNIÓW SZKÓŁ PODSTAWOWYCH WOJEWÓDZTWA MAZOWIECKIEGO

ETAP REJONOWY

3 grudnia 2019 r.

Uczennico/Uczniu:

1. Na rozwiązanie wszystkich zadań masz **90** minut.
2. Pisz długopisem/piórem - dozwolony czarny lub niebieski kolor tuszu.
3. Nie używaj ołówka ani korektora. Jeżeli się pomylisz, przekreśl błąd i zaznacz/napisz inną odpowiedź.
4. Pisz czytelnie i zamieszczaj odpowiedzi w miejscu do tego przeznaczonym.
5. Pamiętaj, że zapisy w brudnopisie nie podlegają ocenie.

Życzymy powodzenia!

Maksymalna liczba punktów	60	100%
Uzyskana liczba punktów		%
Podpis Przewodniczącej/-ego		

Teksty do zadania 1.

Tekst I

Przemiany te doprowadziły do powstania wielkich gospodarstw rolnych, które mogły sprzedawać wyprodukowane nadwyżki, zyskując w ten sposób kapitał niezbędny do inwestowania. Pod wpływem zwiększonego zapotrzebowania na tkaniny wełniane nastąpił rozwój włókiennictwa. Chcąc zaspokoić popyt, szukano innych surowców. Z kolonii w Ameryce zaczęto sprowadzać bawełnę.

Na podstawie: *Encyklopedia gimnazjalisty*, Kraków 2002, s. 149.

Tekst II

Poprawił się sposób odżywiania się ludności i ograniczono klęski głodu wpływające na liczbę ludności. Główną rolę odgrywały kukurydza i ziemniaki. Wprowadzono nowe techniki upraw, a między kontynentami doszło do wymiany gatunków roślin i zwierząt. W Afryce Europejczycy zaaklimatyzowali uprawy zbóż, manioku, fasoli, marakuji, słodkich ziemniaków, ryżu i herbaty.

Na podstawie: *Historia Europy*, Warszawa 1995, s. 217.

Tekst III

Dokonał się prawdziwy skok w liczebności populacji. Pojawiły się gliniane naczynia, niezbędne do przechowywania i gotowania coraz większych ilości pożywienia. Nie można jeszcze mówić o prawdziwej „specjalizacji”, ale jest pewne, że w danej grupie niektórzy ludzie zajmowali się w większym stopniu garncarstwem, inni tkactwem, jeszcze inni obróbką pierwszych znanych metali.

Na podstawie: *Historia świata Larousse Nr 1 Początki wielkiej przygody ludzkości*, Warszawa 1993, s. 11.

Tekst IV

Większa liczba ludności umożliwiała masowe karczowanie lasów. Hodowla konia, możliwa dzięki uprawie owsa, pozwoliła na posługiwanie się o wiele cięższym i bardziej skutecznym pługiem. System rolny „otwartych pól” upowszechnił się w całej północnej i środkowej Europie. Był on ściśle związany z trójpółką. Po żniwach ściernisko stawało się „otwartym polem” jako pastwisko dla bydła, należącego do wszystkich członków wspólnoty.

Na podstawie: *Historia Europy*, Warszawa 1995, s. 138.

Zadanie 1. (0-1)

Dokończ poniższe zdanie – wybierz odpowiedź spośród podanych.

Skutki rewolucji neolitycznej zostały opisane w tekście oznaczonym numerem

- A. I.
- B. II.
- C. III.
- D. IV.

Zadanie 2. (0-2)

Spośród poniższych wydarzeń oznaczonych literami A-D wybierz wydarzenie chronologicznie pierwsze i wydarzenie chronologicznie ostatnie. W każdym wierszu tabeli wybierz właściwą literę.

2.1.	wydarzenie chronologicznie pierwsze	A	B	C	D
2.2.	wydarzenie chronologicznie ostatnie	A	B	C	D

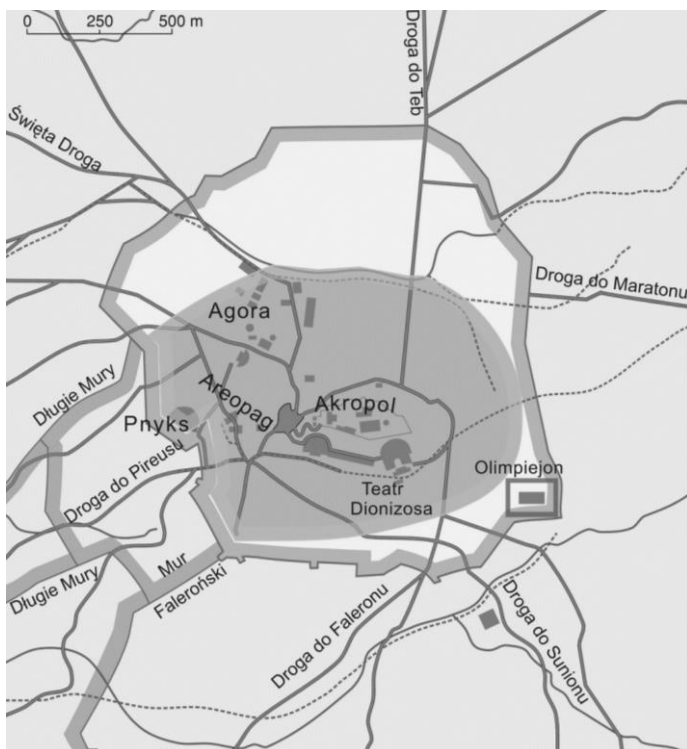
A. organizacja pierwszych igrzysk olimpijskich

B. sporządzenie kodeksu Hammurabiego

C. powstanie pisma hieroglificznego

D. stoczenie bitwy pod Maratonem

Ilustracja do zadania 3.

Na podstawie: *Atlas historyczny – gimnazjum*, Warszawa 2002, s. 6.

Zadanie 3. (0-2)

Rozstrzygnij, czy na ilustracji przedstawiono plan starożytnych Aten. Odpowiedź uzasadnij, podając dwa argumenty.

Rozstrzygnięcie: TAK/NIE

Argument 1

.....

.....

Argument 2

.....

.....

Teksty i mapy do zadania 4.

Tekst I

Broń i męża opiewam, co z wybrzeża
gnan losem, pierwszy na brzeg zmierza
Mocą niebian, pamiętny gniew znosząc Junony;
Wiele też w boju cierpiał, nim dźwignął mur miasta
I bogi wniósł do Lacjum, skąd plemię urasta
Latynów, ojce Alby i wielkiej gród Romy.

Na podstawie: <https://wolnelektury.pl/katalog/lektura/...html>

Tekst II

Jednym z najbardziej wpływowych uczonych tego okresu był Alkuin, benedyktyn pochodzenia anglosaskiego i doradca w sprawach nauki i wychowania. Był on twórcą i kierownikiem szkoły pałacowej w Akwizgranie i odegrał główną rolę w religijnym, literackim i artystycznym ruchu określanym mianem „renesansu karolińskiego”.

Na podstawie: <http://www.wodn.lodz.pl/wodn/images/stories/NN/2013/scenaiusz....pdf>

Tekst III

Za główny cel nowy władca postawił sobie przywrócenie potęgi oraz terytorium dawnego cesarstwa. Podczas swoich rządów, poświęcił wiele uwagi sprawom administracyjnym państwa. W czasie jego panowania wzniesiono oraz przebudowano liczne twierdze, klasztory i kościoły, w tym m.in. bazylikę Hagia Sophia (Mądrości Bożej).

Na podstawie: <https://eszkola.pl/historia/...biografia-6657.html?strona=2>

Tekst IV

Imperium wolno się rozrastało. Wojna trwała bez ustanku, a gwałtowny wzrost floty umożliwił pierwsze zwycięstwo morskie. Wojny miały podwójny cel: podnieść prestiż religijny i zapewnić armii doskonałe wyszkolenie, dyscyplinę i doświadczenie. Jazid bez większych trudności przejął kalifat. Al-Husajn został zmasakrowany pod Karbalą przez siły umajjadzkie, grupujące się wokół potomków Alego.

Na podstawie: B. Lewis, ..., Warszawa 1995, ss. 79-80.

MAPA A	MAPA B
MAPA C	MAPA D
MAPA E	MAPA F

Na podstawie: https://d-maps.com/continent.php?num_con=4&lang=en

Zadanie 4. (0-4)

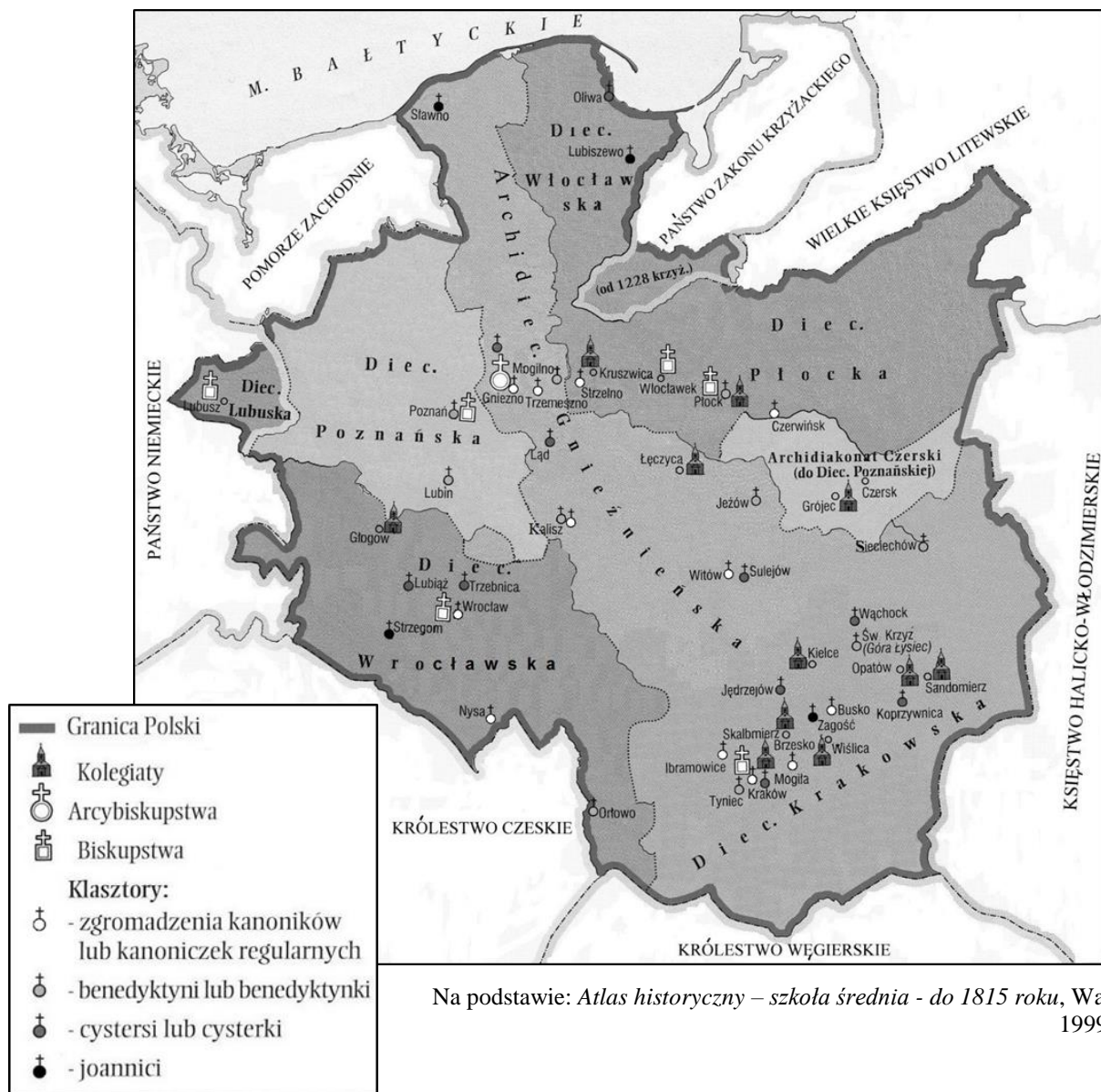
Każdemu tekstowi przyporządkuj mapę państwa, którego dziejów dotyczy, wybraną spośród oznaczonych literami A-F. W każdym wierszu tabeli wybierz literę, którą oznaczono wybraną mapę.

4.1.	Tekst I	-	Mapa A	Mapa B	Mapa C	Mapa D	Mapa E	Mapa F
4.2.	Tekst II	-	Mapa A	Mapa B	Mapa C	Mapa D	Mapa E	Mapa F
4.3.	Tekst III	-	Mapa A	Mapa B	Mapa C	Mapa D	Mapa E	Mapa F
4.4.	Tekst IV	-	Mapa A	Mapa B	Mapa C	Mapa D	Mapa E	Mapa F

Tekst i mapa do zadania 5.

Pierwsze księgi zostały przywiezione do Polski przez duchownych przybyłych z Czech w orszaku Dąbrówki. W tych czasach znajomość pisania i czytania posiadali właściwie tylko obcokrajowcy, przebywający tutaj w celach misyjnych oraz ich uczniowie należący również do stanu duchownego. Dlatego też warsztaty pisarskie znajdowały się w klasztorach w Tyńcu, Lubinie i na Św. Krzyżu.

Na podstawie: http://whk.up.krakow.pl/k_polska.html

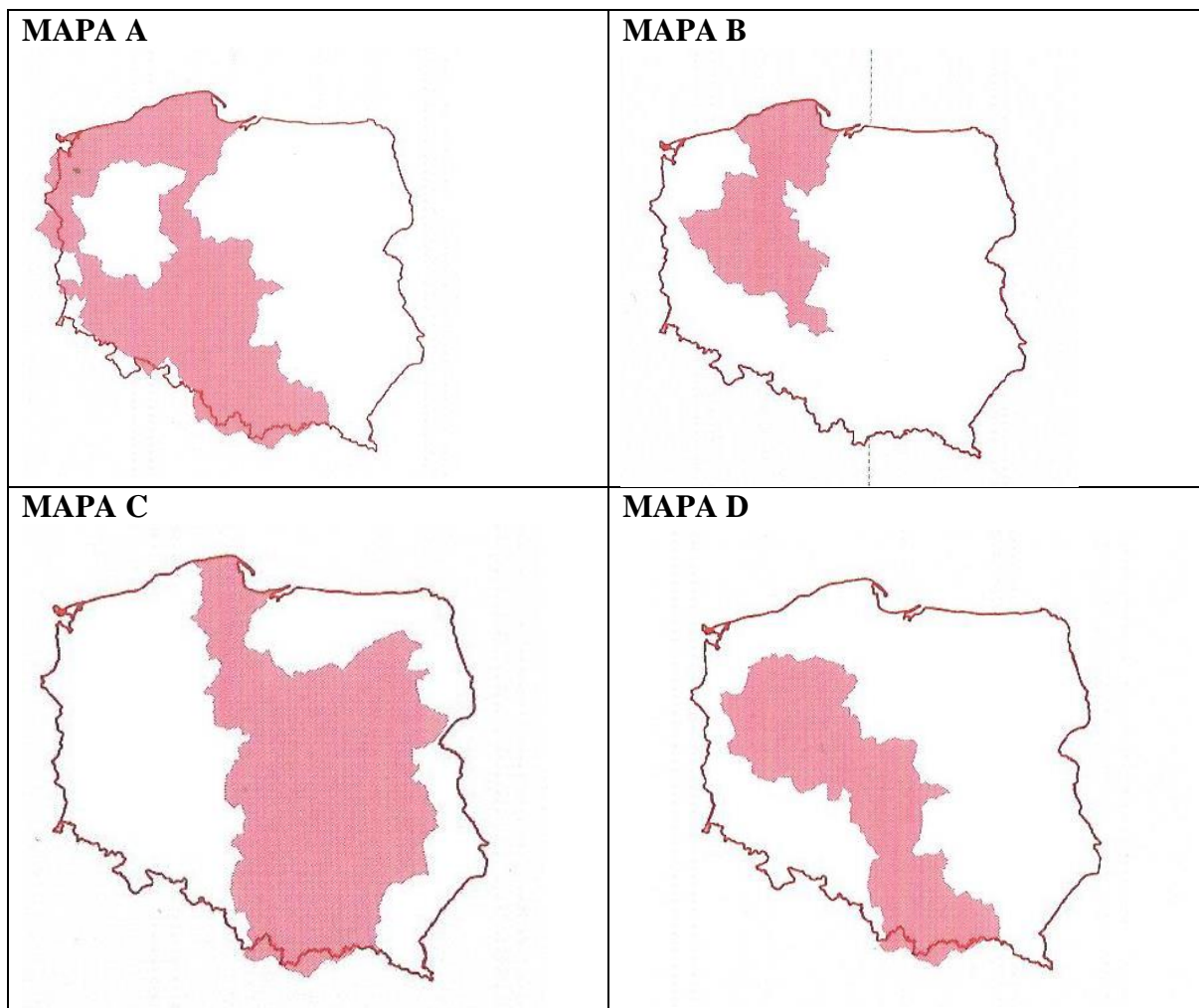
Na podstawie: *Atlas historyczny – szkoła średnia - do 1815 roku*, Warszawa 1999, s. 23.

Zadanie 5. (0-1)

Oceń prawdziwość podanych zdań. Wybierz P, jeśli zdanie jest prawdziwe, albo F – jeśli jest fałszywe.

Pierwsze książki w Polsce pojawiły się w okresie panowania Bolesława Krzywoustego.	P	F
Przepisywaniem książek w średniowiecznej Polsce zajmowali się głównie mnisi z zakonu benedyktynów.	P	F

Mapy do zadania 6.

Na podstawie: *Polaków dzieje malowane*, Warszawa 2007, s. 37.

Zadanie 6. (0-2)

Dokończ zdanie. Wybierz właściwą odpowiedź spośród podanych. Odpowiedź uzasadnij.

Obszar pod panowaniem Władysława Wygnańca w latach 1138-1146 został zaznaczony na

- A. mapie A.
- B. mapie B.
- C. mapie C.
- D. mapie D.

Uzasadnienie wyboru:

.....

.....

.....

Teksty do zadania 7.

Tekst I

Aby król polski wszystkie zamki w ziemi pruskiej orężem zdobyte mistrzowi i Zakonowi zwrócił i z nich ustąpił. Niemniej, aby wszystkich brańców wojennych, w jakiegokolwiek z mistrzem i Zakonem bitwie zabranych, na wolność wypuścił. Ziemia żmudzka miała pozostać przy wielkim księstwie litewskim, ale po śmierci króla polskiego, i Witolda, wielkiego księcia litewskiego, znowu wrócić do mistrza pruskiego i Zakonu Krzyżaków.

Na podstawie: *Jana Długosza kanonika krakowskiego dzieła wszystkie*, t. V, Kraków 1839, s. 118.

Tekst II

Ziemia chełmińska ze swymi grodami, miastami i miasteczkami oraz twierdzami, również z należącymi do sądu i chorągwi chełmińskiej, oraz cała ziemia michałowska bez wyjątku, również cała ziemia pomorska w starożytnych swych granicach będą należały do najjaśniejszego króla i Królestwa Polskiego. Przy wspomnianym najjaśniejszym panu oraz Królestwie Polskim zamek i miasto Malbork pozostaną.

Na podstawie: W. Duch, ..., [w:] <https://historia.org.pl/...>

Tekst III

Jego Królewska Mość winien jest nadać w prawowite i dziedziczne lenno margrabiemu Albrechtowi jako księciu w Prusiech wymienione ziemie, miasta, zamki i wsie jako na lenno niepodzielne, przechodzące od jednego brata na drugiego i na ich dziedziców. A jeśliby zmarli wszyscy bez prawowitych dziedziców, winny powyżej opisane ziemie Prus przypaść Jego Królewskiej Mości i Królestwu Polskiemu.

Na podstawie: W. Duch, ..., [w:] <https://historia.org.pl/...>

Zadanie 7. (0-1)

Dokończ zdanie. Wybierz odpowiedź A lub B , a następnie odpowiedź 1., 2., albo 3.

Pokój, który zawarła Polska po zakończeniu ostatniej wojny z Krzyżakami, podpisano w

A.	Krakowie,	a jego postanowienia zacytowano w	1.	tekście I.
			2.	tekście II.
B.	Toruniu,		3.	tekście III.

Zadanie 8. (0-2)

Spośród poniższych wydarzeń oznaczonych literami A-D wybierz wydarzenie chronologicznie pierwsze i wydarzenie chronologicznie ostatnie. W każdym wierszu tabeli wybierz właściwą literę.

8.1.	wydarzenie chronologicznie pierwsze	A	B	C	D
8.2.	wydarzenie chronologicznie ostatnie	A	B	C	D

A. zwołanie soboru trydenckiego

B. zdobycie Jerozolimy przez krzyżowców

C. wydanie edyktu mediolańskiego przez Konstantyna Wielkiego

D. podział Kościoła na wschodni (prawosławny) i zachodni (katolicki)

Ilustracje do zadania 9.

1.

2.

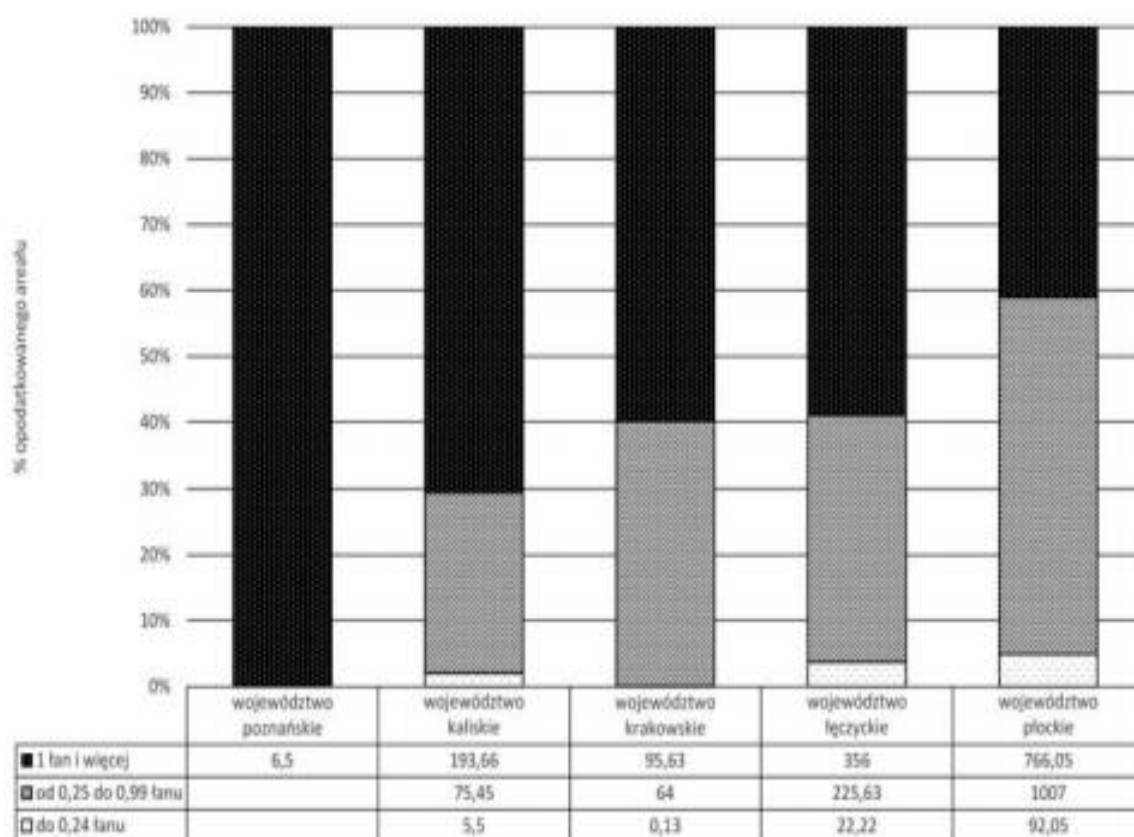
Na podstawie: F. Zöllner,..., Köln 2004, ss. 44 i 73.

Zadanie 9. (0-1)

Oceń prawdziwość podanych zdań. Wybierz P, jeśli zdanie jest prawdziwe, albo F – jeśli jest fałszywe.

W polskich zbiorach muzealnych znajduje się obraz oznaczony numerem 1.	P	F
Obydwa przedstawione powyżej obrazy są przykładami sztuki renesansowej.	P	F

Tablica do zadania 10. – Posiadłości ziemskie drobnej szlachty w latach 1578-1582

Na podstawie:

http://bazhum.muzhp.pl/media//files/Roczniki_Dziejow_Spoecznych_i_Gospodarczych/Roczniki_Dziejow_Spoecznych_i_Gospodarczych-r2017-t78/Roczniki_Dziejow_Spoecznych_i_Gospodarczych-r2017-t78-s39-65/Roczniki_Dziejow_Spoecznych_i_Gospodarczych-r2017-t78-s39-65.pdf

Zadanie 10. (0-1)

Dokończ zdanie. Wybierz właściwą odpowiedź spośród podanych.

Tablica pozwala stwierdzić, że w pięciu ujętych w niej województwach

- A. pod koniec XVI w. szlachta polska stopniowo ubożała.
- B. każdy szlachcic polski posiadał co najmniej 1 łan ziemi.
- C. największe rozdrobnienie majątków występowało w województwie płockim.
- D. magnaci mogli łatwo zyskiwać poparcie polityczne szlachty nieposiadającej ziemi.

Ilustracja do zadania 11.

Na podstawie: *Polaków dzieje malowane*, Warszawa 2007, s. 92.

Zadanie 11. (0-1)

Dokończ zdanie. Wybierz właściwą odpowiedź spośród podanych.

Przedstawiony na ilustracji władca

- A. poniósł porażkę w wojnach o Inflanty z Polską, Danią i Szwecją.
- B. pokonał Węgrów pod Mohaczem oraz oblegał Wiedeń, którego nie zdobył.
- C. był inicjatorem Ligi Świętej przeciw Turkom z udziałem Polski, Austrii i Wenecji.
- D. w młodości walczył przeciw hugenotom i był jednym z inicjatorów nocy św. Bartłomieja.

Tekst do zadania 12.

„Flota amsterdamska” stale rosła. W 1642 r. do portu w Gdańsk zawinęły aż 2052 jej statki. Rosły też rozmiary jej jednostek. Chociaż w 1641 roku 964 spośród 1741 statków miało pojemność poniżej 50 łasztów (ok. 115 ton), 103 mogły przewieźć ponad 150 łasztów. Różne były także ich miejsca przeznaczenia. Około połowa pozostawała w basenie Bałtyku, kierując się do Lubeki, Kopenhagi, Sztokholmu, Libawy, Rygi lub Wybarga. Pozostałe płynęły przez cieśninę Sund. Najczęstsza trasa prowadziła z Gdańska przez Amsterdam do Setúbal lub Faro w Portugalii, gdzie w zamian za zboże otrzymywano sól i wino.

Na podstawie: N. Davies, *Boże igrzysko*, Warszawa 1996, t. I, ss. 345-346.

Zadanie 12. (0-1)

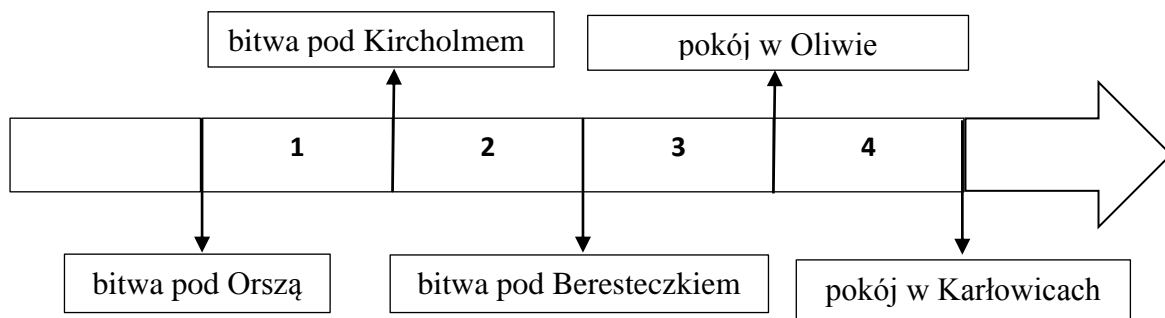
Oceń prawdziwość podanych zdań. Wybierz P, jeśli zdanie jest prawdziwe, albo F – jeśli jest fałszywe.

Niderlandy odgrywały rolę ważnego pośrednika w handlu z Rzeczpospolitą w XVII w.	P	F
Większość statków obsługujących handel gdański w 1641 r. mogła przewieźć mniej niż 115 łasztów ładunku.	P	F

Ilustracja i taśma chronologiczna do zadania 13.

Na podstawie: *Polaków dzieje malowane*, Warszawa 2007, s. 120.

Zadanie 13. (0-1)

Dokończ zdanie. Wybierz właściwą odpowiedź spośród podanych.

Wydarzenia przedstawione na ilustracji miały miejsce w okresie oznaczonym na taśmie chronologicznej numerem

- A. 1.
- B. 2.
- C. 3.
- D. 4.

Tekst do zadania 14.

W owej „epoce absolutyzmu” państwa o ustroju absolutnym stanowiły mniejszość. Rozmaitość ustrojów politycznych była o wiele większa, niż to mogłoby wynikać z większości podręczników. Przedstawicielami republik były w Europie **14.1.** _____. Ustrój monarchii konstytucyjnej reprezentowały **14.2.** _____. Do monarchii absolutnych zaliczały się **14.3.** _____.

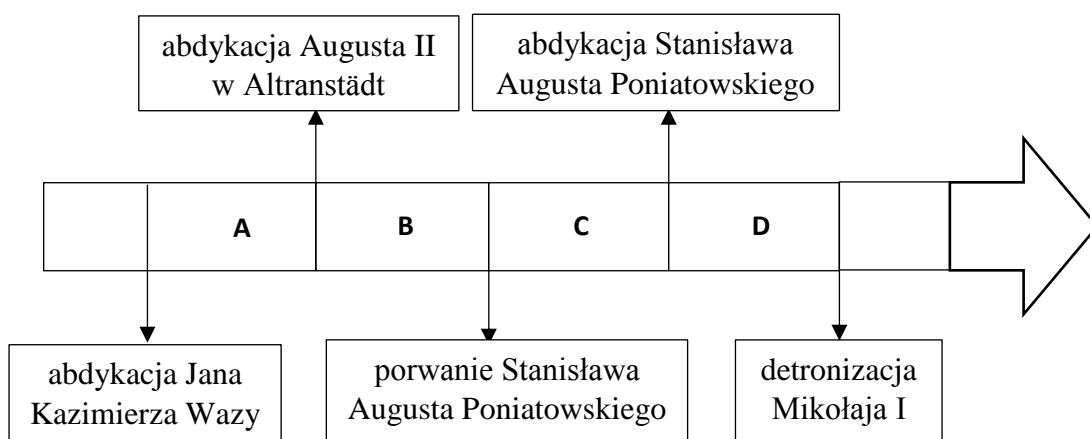
Na podstawie: N. Davies, *Europa. Rozprawa historyka z historią*, Kraków 2010, s. 621.

Zadanie 14. (0-3)

Uzupełnij luki w powyższych zdaniach, dobierając właściwą odpowiedź spośród poniższych.

- A. Anglia, Szkocja i Szwecja.
- B. Francja, Hiszpania i Austria.
- C. Rosja, Turcja i Federacja Szwajcarii.
- D. Wenecja, Polska z Litwą i Zjednoczone Prowincje Niderlandów.

Taśma chronologiczna do zadania 15.

Zadanie 15. (0-3)

Każde wydarzenie umieszczone w tabeli usytuuj w czasie, w odniesieniu do wydarzeń z historii Polski. W każdym wierszu tabeli wybierz literę, którą oznaczono wybrany okres na taśmie chronologicznej.

15.1.	Ustanowienie pierwszej republiki we Francji	A	B	C	D
15.2.	Podpisanie Deklaracji Praw Narodu Angielskiego	A	B	C	D
15.3.	Restauracja dynastii Burbonów we Francji	A	B	C	D

Tekst i mapy do zadania 16.

W początkowej fazie wzięła udział polska kawaleria (także husaria) z powodzeniem przełamując szeregi szwedzkie, lecz zaraz potem hetman wielki koronny, Hieronim Lubomirski, nieoczekiwanie wycofał ją z pola bitwy. Zachowanie hetmana było przykładem politycznej schizofrenii, która ogarnęła elitę polskiej szlachty. Oto bowiem tuż przed bitwą odbywały się w Warszawie rokowania z Karolem XII, w których Radziejowski bronił jeszcze Augusta II, podczas gdy Leszczyński nastawał na jego detronizację i przyjmował wszelkie warunki króla szwedzkiego. Wojska saskie zostały w tej bitwie rozbite.

Na podstawie: *Polska na przestrzeni wieków*, Warszawa 2007, s. 298.

Mapa A

Mapa B

Mapa C

Mapa D

Na podstawie: *Atlas historyczny od starożytności do współczesności*, Warszawa 2017, ss. 47, 51, 52, 55.

Zadanie 16. (0-2)

Dokończ zdanie. Wybierz właściwą odpowiedź spośród podanych. Odpowiedź uzasadnij.

Opisana bitwa miała miejsca podczas kampanii wojennej przedstawionej na

- A. mapie A.
- B. mapie B.
- C. mapie C.
- D. mapie D.

Uzasadnienie

.....

.....

.....

.....

Teksty do zadania 17.

A. Postępki i gwałt przeciw prawom międzynarodowym i prawom królestwa wojskiem rosyjskim wykonane; do podpisu traktatów najgorszych i najszkodliwszych z dysydentami na obelgę i poniżenie wiary św. katolickiej rzymskiej przymuszenie; ostatnią zgubą, ruiną kraju, upadkiem wiary i wolności grożące, wzruszają cały naród do obrony wolności.

B. My senatorowie, ministrowie Rzeczpltej, urzędnicy koronni, widząc, iż sejm dzisiejszy, przywłaszczwszy sobie władzę prawodawczą połamiał prawa kardynalne, nową formą rządów szlachtę bez posesji od równości i wolności odepchnął, konfederujemy się i wiążemy się przy wierze świętej katolickiej rzymskiej, przy równości dla wszystkich szlachty, a przeciwko sukcesji tronu.

C. Oznajmujemy wszystkim na żadnego pana nie pozwalać, jedno z takową umową: iż nam pierwszej prawa wszystkie, przywileje i wolności nasze, które są i które mu podamy poprzysięga: pokój pospolity między rozerwanymi i różnymi ludźmi w wierze i w nabożeństwie zachować i nas za granicę koronną nigdy nie ciągnąć ani ruszenia pospolitego bez uchwały sejmowej czynić.

D. Stanisław August wraz ze stanami skonfederowanymi, w liczbie podwójnej Naród Polski reprezentującymi. Uznając, że los nas wszystkich od ugruntowania i udoskonalenia konstytucji narodowej jedynie zawisł, długim doświadczeniem poznawszy zadawnione rządu naszego wady, niniejszą konstytucję uchwalamy i tę całkowicie za świętą deklarujemy.

Na podstawie: M. Sobańska-Bondaruk, S. Lenard, *Wiek XVI-XVIII w źródłach. Wybór tekstów źródłowych z propozycjami metodycznymi dla nauczycieli historii, studentów i uczniów*, Warszawa 1999, ss. 146-147, 408-409, 431, 438.

Zadanie 17. (0-2)

Do każdego dokumentu, którego nazwę zapisano w tabeli, przyporządkuj właściwy fragment spośród tekstów oznaczonych literami A-D. W każdym wierszu tabeli wybierz literę, którą oznaczono wybrany tekst.

17.1.	Konfederacja barska	A	B	C	D
17.2.	Konfederacja targowicka	A	B	C	D

Zadanie 18. (0-2)

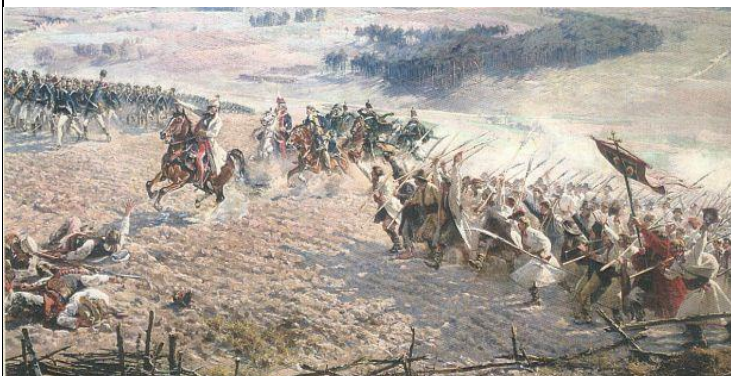
Spośród wydarzeń związanych z historią Stanów Zjednoczonych, oznaczonych literami A–D, wybierz wydarzenie chronologicznie pierwsze i wydarzenie chronologicznie ostatnie. W każdym wierszu tabeli wybierz właściwą literę.

18.1.	Wydarzenie chronologicznie pierwsze	A	B	C	D
18.2.	Wydarzenie chronologicznie ostatnie	A	B	C	D

- A. Uznanie przez Wielką Brytanię niepodległości 13 kolonii w Ameryce Północnej.
- B. Uchwalenie 13. poprawki do Konstytucji USA dotyczącej zniesienia niewolnictwa.
- C. Podpisanie Deklaracji Niepodległości przez 13 brytyjskich kolonii w Ameryce Północnej.
- D. Secesja 11 południowych stanów Ameryki w proteście przeciwko prezydenturze Lincolna.

Ilustracje i teksty do zadania 19.

Ilustracja I

Ilustracja II

Ilustracja III

Ilustracja IV

Na podstawie: *Polaków dzieje malowane*, Warszawa 2007, s. 164-165, 172, 182, 202-203.

Tekst A A czyjeż to imię rozlega się sławą, Kto walczył za Francję z Hiszpanami krwawo? To konnica polska, sławne szwoleżery Zdobывая szturmem wawóz Samosierry. Już francuska jazda cofa się w nieładzie. Pod śmiertelnym ogniem dział trupów się kładzie. A wtem na Polaków Napoleon skinął. Skoczył Kozietulski, w czwórki jazdę zwinął. Na podstawie: https://bibliotekapiosenki.pl/utwory/...(A czyjez to imie rozlega sie slawa_)/tekst	Tekst B Krew naszą długo leją katy, Wciąż płyną ludu gorzkie łzy. Nadejdzie jednak dzień zapłaty, Sędziami wówczas będziem my! Dalej więc, dalej więc, wzniesmy śpiew, Nasz sztandar płynie ponad trony. Niesie on zemsty grom, ludu gniew Przyszłości rzucając siew, A kolor jego jest czerwony, Bo na nim robotnicza krew. Na podstawie: https://bibliotekapiosenki.pl/utwory/.../tekst
Tekst C Nasz Chłopicki wojak dzielny, śmiały! Powiedzie naszych zuchów na pole zwycięstw i chwały; Huk armat, szczęk pałaszy, Brodaczów wnet odstraszy! Hej bracia! w imię Boże! Bóg nam dopomoże! Hej rodacy dalej hura! hura! Na dumnych wrogach naszych niechaj zadrży skóra. Nie zrazi nas car z Dybiczem, A pogróżki dla nas niczem. Hej bracia! w imię Boże! Bóg nam dopomoże! Na podstawie: https://pl.wikisource.org/wiki/Mazurek ...	Tekst D Dalej chłopcy, dalej żywo, otwiera się dla nas żniwo, rzućwa pługi, rzućwa radło, trza wojować, kiej tak padło. Niechaj baba gospodarzy, niech pilnują roli starzy; my parobcy, zagrodniki, rzućwa cepy, bierzwa piki. Albośwa jacy, jeno chłopcy krakowiacy, harda w nas dusza, nie boim się Rusa, Prusa! Dość nas uciskali, nie ścierpiwa krzywdy dalej, chwyćwa za obuszki, pójdźwa wszyscy do Kościuszki. Na podstawie: http://a-pesni.org/polsk/swlos1794.htm
Tekst E Od zimy, od Wincentego, Bili się nasi tęgo, Więc i dzisiaj nie przestała Bić Moskala Polska cała. Niech kto chce robi układy, My już poznali te zdrady, Nasz układ wprost, w lewo, w prawo, Pieczętujęm zawsze krwawo. Spraw się chwacko, bracie młody, Bo z Moskwą nie ma już zgody, Świadczą czyny Murawiewa, Jaką piosnkę car nam śpiewa. Na podstawie: https://bliskopolski.pl/muzyka/piesni-patriotyczne/...	

Zadanie 19. (0-4)

Każdej ilustracji przyporządkuj tekst, wybrany spośród oznaczonych literami A-E, dotyczący tej samej kampanii wojennej. W każdym wierszu tabeli wybierz literę, którą oznaczono wybrany tekst.

19.1. Ilustracja I - Tekst A   Tekst B   Tekst C   Tekst D   Tekst E

19.2. Ilustracja II - Tekst A   Tekst B   Tekst C   Tekst D   Tekst E

19.3. Ilustracja III - Tekst A   Tekst B   Tekst C   Tekst D   Tekst E

19.4. Ilustracja IV - Tekst A   Tekst B   Tekst C   Tekst D   Tekst E

Tekst do zadań 20. i 21.

Art. I. Ludzie rodzą się i pozostają wolnymi i równymi w prawach.

Art. III. Źródło wszelkiej władzy zasadniczo tkwi w narodzie. Żadne ciało, żadna jednostka nie może sprawować władzy, która by wyraźnie od narodu nie pochodziła.

Art. IX. Ponieważ każdy aż do orzeczenia jego winy uważanym być musi za niewinnego, przeto, o ile zachodzi konieczność uwięzienia go, wszelkie środki, nie będące nieodzownymi do zabezpieczenia jego osoby, muszą być surowo ustawą wzbronione.

Art. XI. Wolna wymiana myśli i poglądów jest jednym z najcenniejszych praw człowieka; każdemu obywatelowi zatem wolno przemawiać, pisać i drukować swobodnie z zastrzeżeniem, że za nadużycie tej wolności odpowiadać będzie w wypadkach, przewidzianych przez ustawę.

Art. XV. Społeczeństwo ma prawo żądać od każdego urzędnika publicznego zdawania sprawy z jego czynności urzędowych.

Art. XVI. Społeczeństwo, w którym rękojmie praw człowieka nie są zabezpieczone ani podział władzy nie jest ustalony, nie ma Konstytucji.

Na podstawie: N. Davies, *Europa. Rozprawa historyka z historią*, Kraków 2010, s. 763.

Zadanie 20. (0-3)

Każdej z poniższych zasad prawnych przyporządkuj numer artykułu w tekście, w którym została zapisana.

20.1. zasada domniemania niewinności   –   I   III   IX   XI   XV   XVI

20.2. zasada suwerenności narodu   –   I   III   IX   XI   XV   XVI

20.3. zasada swobody wypowiedzi   –   I   III   IX   XI   XV   XVI

Zadanie 21. (0-1)

Dokończ poniższe zdanie – wybierz odpowiedź spośród podanych.

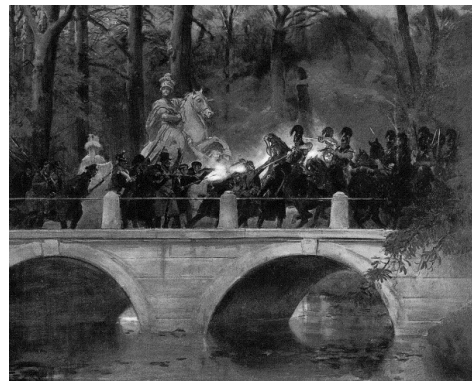
Cytowany dokument powstał

- A. przed zdobyciem Bastylii
- B. przed dyktaturą jakobinów
- C. po koronacji Napoleona
- D. po powstaniu w Wandei

Ilustracje do zadania 22.

A

B

Na podstawie: www.wikipedia.org.pl

Na podstawie: *Polaków dzieje malowane*, Warszawa 2007, s. 182.

C

Na podstawie: M. Zgórniak, *Polska w czasach walk o niepodległość...* [w:] *Wielka historia Polski* t.7, Kraków 2001, s. 91.

Zadanie 22. (0-3)

Uzupełnij poniższy tekst. Przyporządkuj do każdego zdania właściwe uzupełnienie spośród oznaczonych literami A-C.

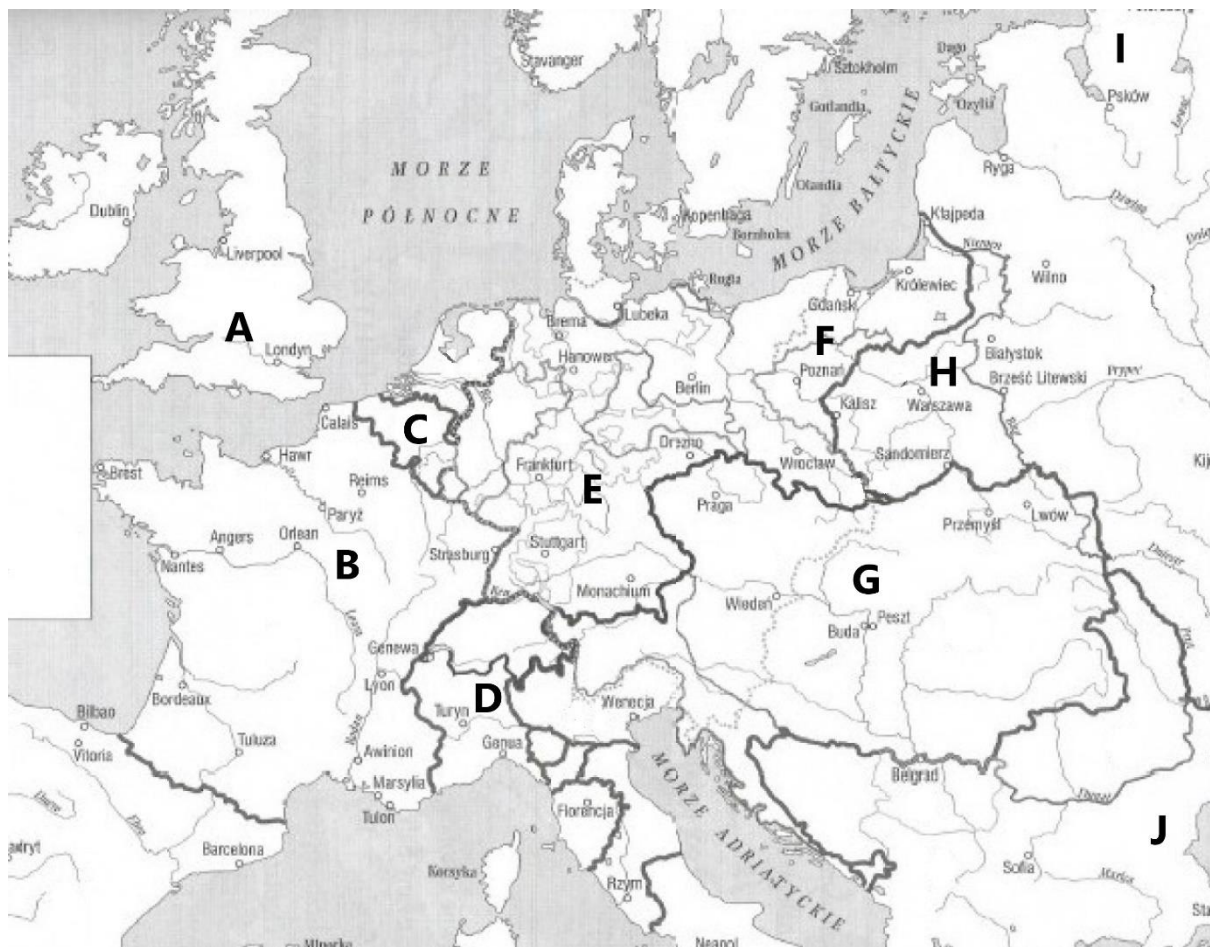
Zamieszczone ilustracje związane są z przebiegiem powstania **22.1.** _____. Układ ilustracji zgodny z kolejnością chronologiczną wydarzeń, to: **22.2.** _____. Postać przy armacie na ilustracji oznaczonej cyfrą A to **22.3.** _____.

- 22.1.** A. kościuszkowskiego
B. listopadowego
C. styczniowego

- 22.2.** A. A-B-C
B. B-C-A
C. C-B-A

- 22.3.** A. Józef Sowiński
B. Wojciech Bartos
C. Romuald Traugutt

Mapa do zadania 23.

Na podstawie: W. Chybowski, *Historia. Zeszyt ćwiczeń na mapach konturowych. Gimnazjum*, Warszawa 2007, s. 57.

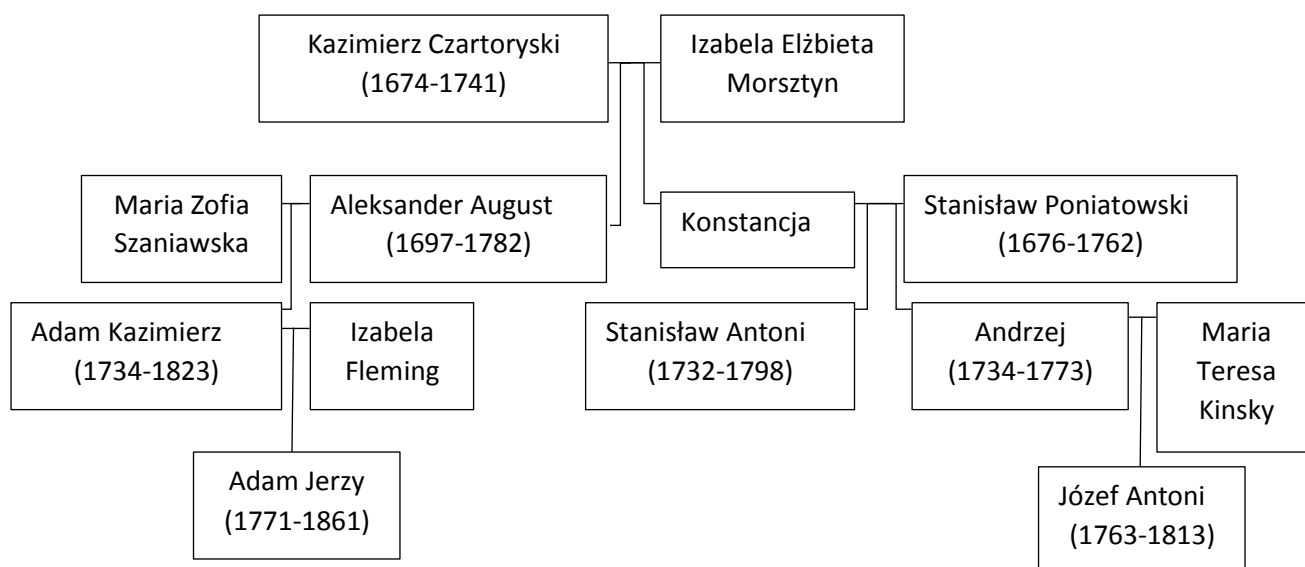
Zadanie 23. (0-3)

Do każdego z poniższych opisów wydarzeń z czasów Wiosny Ludów dopisz literę, którą oznaczono na mapie obszar, jakiego dotyczy (TYLKO JEDNA litera do każdego z opisów).

23.1.	zbrojne powstanie narodowe przeciwko władzy dynastii Habsburgów	
23.2.	zmiana ustroju państwa – z monarchii na republikę, później na cesarstwo	
23.3.	zwołanie wspólnego parlamentu celem zjednoczenia kraju w jedno państwo	

Tablica genealogiczna do zadania 24.

Zadanie 24. (0-3)

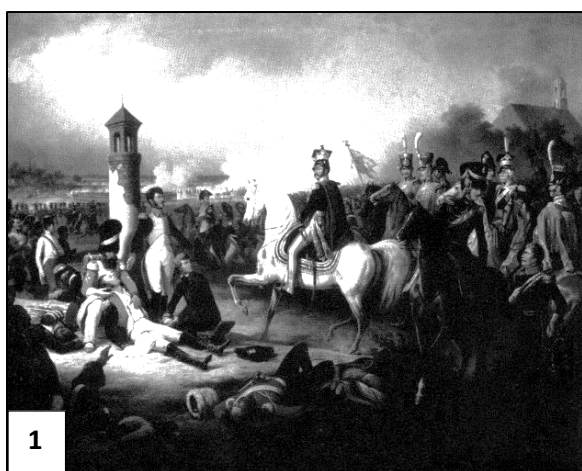
Uzupełnij tabelkę, wpisując imiona i nazwiska postaci wybranych spośród umieszczonych na tablicy genealogicznej.

	Pełnione funkcje (wybrane)	Imię/imiona i nazwisko
24.1.	Komendant Szkoły Rycerskiej, członek Komisji Edukacji Narodowej, poseł na Sejm Czteroletni.	
24.2.	Doradca Aleksandra I na kongresie wiedeńskim, prezes Rządu Tymczasowego i Rządu Narodowego w czasie powstania listopadowego, przywódca emigracyjnego stronnictwa Hotel Lambert.	
24.3.	Uczestnik wojny w obronie konstytucji i insurekcji kościuszkowskiej, minister wojny i Naczelnny Wódz wojsk Księstwa Warszawskiego.	

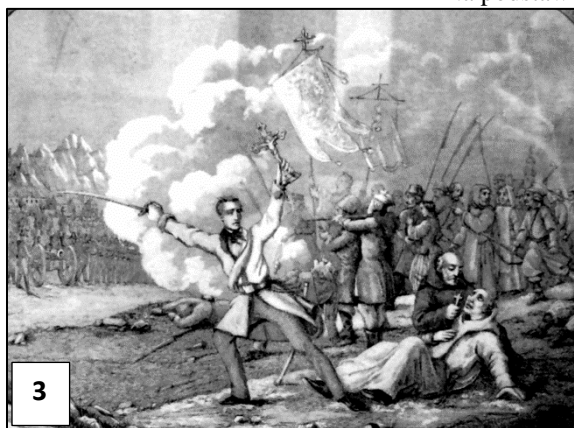
Tekst i ilustracje do zadania 25.

W kraju atmosferę rozgrzewały wieści z południa: Francja włączyła się do wojny Piemontu z Austrią. W lutym Towarzystwo Rolnicze podjęło uchwałę o przeprowadzeniu w niedalekiej przyszłości uwłaszczenia. Na mieście szykowano demonstracje, a dotychczasowy brak represji ze strony rządu ośmielał do brania w nich udziału. Namiestnik postanowił teraz przeciwstawić się potężniącemu ruchowi, przebieg wydarzeń zaskoczył władze: pierwszą z manifestacji rozprędziła policja, a podczas drugiej wojsko strzelało do tłumu, zabijając pięć osób.

Na podstawie: *Polska na przestrzeni wieków*, Warszawa 2007, s. 449.

Na podstawie: *Polaków dzieje malowane*, Warszawa 2007, ss. 178, 198.

Na podstawie: www.wikipedia.org.pl

Zadanie 25. (0-3)

Uzupełnij poniższy tekst. Przyporządkuj do każdego zdania właściwe uzupełnienie spośród oznaczonych literami A-C.

Powyższy tekst przedstawia sytuację przed wybuchem powstania **25.1.**_____. Sformułowanie *wojsko strzelało do tłumu* to nawiązanie do działań wojsk **25.2.**_____. Ilustracja związana ze wspomnianymi w tekście wydarzeniami została oznaczona cyfrą **25.3.**_____.

25.1. A. kościuszkowskiego
B. krakowskiego
C. styczniowego

25.2. A. austriackich wobec pokojowej procesji Edwarda Dembowskiego
B. rosyjskich wobec manifestacji patriotycznej na Placu Zamkowym
C. polskich wobec samosądów na przywódcach konfederacji targowickiej

25.3. A. 1.
B. 2.
C. 3.

Tekst do zadania 26.

Opinia Calhouna o niewolnictwie z 1838 r.

Wielu wierzyło niegdyś, że niewolnictwo jest złem politycznym i moralnym. Niemądre to złudzenie należy do przeszłości. Teraz widzimy niewolnictwo we właściwym świetle i uważamy za najbezpieczniejszą i najtrwalszą postawę wolnych instytucji na świecie. U nas nie może dojść do konfliktu między pracą a kapitałem. Każda plantacja jest małą społecznością, na czele której stoi właściciel skupiający w swym ręku połączone interesy kapitału i pracy.

Na podstawie: E. Lenard, Z. Morawski, A. Żuberek, *Historia w tekstach źródłowych dla licealistów część II*, Warszawa 2004, s. 80.

Zadanie 26. (0-2)

Rozstrzygnij, czy autor reprezentuje poglądy przeważające wśród mieszkańców południowych czy północnych stanów Ameryki. Uzasadnij swój wybór, odwołując się do informacji zawartych w tekście.

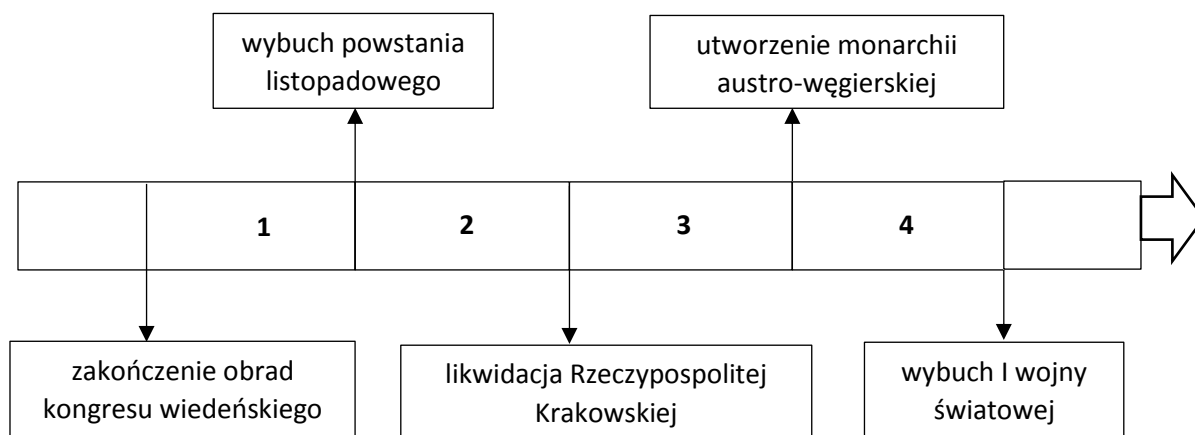
Autor tekstu reprezentuje przekonania większości mieszkańców

A. stanów południowych Ameryki
B. stanów północnych Ameryki

Uzasadnienie wyboru:

.....
.....
.....

Taśma chronologiczna i tekst do zadania 27.

Pierwsze lata życia spędziłem w Warszawie. Nie umiem powiedzieć, w jakim wieku dziecko przyswajało tam sobie pojęcia polityczne; ale zdaje się, że takie chwytane z powietrza słowa, jak żandarm, Cytadela, niosły ze sobą najwcześniejsze obrazy. Byłem brzdącem, kiedy rodzice przenieśli się do Krakowa. Inny klimat, żadnego widomego ucisku. Mickiewicz w szkole, Kościuszko w teatrze. Kiedy cesarz przyjechał, Kraków witał go tak, jakby to właśnie sam Sobieski przybył z Wiednia. Kiedy przyszły wybory do sejmu, rogi ulic pokrywały się kilka razy dziennie afiszami. Stańczycy zwyciężyli na całej linii. W rezultacie administracja, mandaty poselskie, Akademia Umiejętności, Rada Szkolna znalazły się w ich rękach.

Na podstawie: *Teksty źródłowe do nauki historii w szkole* nr 43, Warszawa 1959, ss. 20-22.

Zadanie 27. (0-2)

Dokończ zdanie. Wybierz właściwą odpowiedź spośród podanych. Odpowiedź uzasadnij.

Dzieciństwo autora wspomnień przypadło na okres oznaczony na taśmie chronologicznej cyfrą

- A. 1.
- B. 2.
- C. 3.
- D. 4.

Uzasadnienie wyboru:

.....

.....

.....

.....

.....

Tekst do zadań 28., 29. i 30.

Nad Wisłą klęski rosyjskie wywołały wielkie ożywienie. Równolegle z nadziejami narodowymi rosło niezadowolenie społeczne, podsycane ekonomicznymi konsekwencjami starcia na Dalekim Wschodzie. Królestwo Polskie znajdowało się zbyt daleko od frontu, aby rząd mógł tu lokować zamówienia zbrojeniowe, najbardziej zaś liczący się przemysł włókienniczy ponosił dotkliwe straty. Poruszenie panowało wśród polityków, gotowych wykorzystać nową koniunkturę. Działania ugodowców były zwalczane przez obóz narodowy. Liga Narodowa oczekiwała, że wojna osłabi Rosję i ułatwi umocnienie polskości. Nie widząc szans na podjęcie walki zbrojnej, Liga walczyła o autonomię. To z kolei krytykowała Polska Partia Socjalistyczna. Osłabienie Rosji chciała ona wykorzystać do wywołania powstania i odbudowania Polski. W Warszawie robotnicy porzucili pracę 27 stycznia. Dzień później stanęła Łódź. Po kilku dniach strajkowało już całe Królestwo.

Na podstawie: *Polska na przestrzeni wieków*, Warszawa 2007, ss. 497-499.

Zadanie 28. (0-1)

Dokończ poniższe zdanie – wybierz odpowiedź spośród podanych.

Państwo, które zadawało Rosji klęski w opisanej wojnie, to

- A. Chiny.
- B. Japonia.
- C. Wielka Brytania.
- D. Stany Zjednoczone.

Zadanie 29. (0-2)

Wskaż jedno podobieństwo i jedną różnicę w opisanej w tekście postawie Ligi Narodowej i Polskiej Partii Socjalistycznej wobec Rosji w omawianym okresie.

PODOBIENSTWO

.....
.....

RÓŻNICA

.....
.....

Zadanie 30. (0-1)

Podaj stosowaną przez historyków nazwę wydarzeń wspomnianych w podkreślonym fragmencie tekstu.

.....